

REVISTA ORĂŞTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România şi străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăştie.

INSERTIUNILE:

Un şir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară 5 cr., a 3-a oară 3 cr. şi timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât şi pentru insertiuni, sînt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăştie (Szászváros).

Lume întoarsă.

La mulţi constituţionali şi liberali din statele europene, îndeosebi celor din Ungaria, le place a arăta cu degetul asupra Rusiei, ca asupra statului celui mai asupritor şi mai neprimitor pentru îmbunătăţirile moderne în soarta popoarelor ce o alcătuiesc.

Şi eată că nu e tocmai așa.

Ştim şi noi prea bine, că e grea, nesuferită chiar, viaţa, din punct de vedere naţional, în Rusia, dacă nu ești Muscal, şi nu dorim nici noi să ajungem să gustăm din acea viaţă, — cu toate acestea trebuie să scoatem la iveală un fapt, care azi prin sine însuşi ni-l arată pe Muscali cu mai bune porniri, cu mai modernă judecată în faptele lor, decât pe — guvernele «constituţionale» şi «liberale» maghiare!

Straniu? Eată faptul:

Tocmai zilele acestea, vine din Varşovia, în Polonia-rusască, ştirea, că acolo s'a dat poruncă prea înaltă să se alcătuiască o comisie care să iee în studiere legile, măsurile, poliţieneşti, ce sunt în vigoare faţă de Polonia asupriţi, şi să facă propuneri cum acele măsuri să se lărgească, să se uşureze faţă de Polonia în viitor. O altă comisie a fost numită, ca să pregătească un plan, după care limba polonă, scoasă din şcolile primare şi secundare (gimnasii) să fie introdusă, propusă şi învăţată în aceste şcoli în Polonia!

Ear' la noi, abia zilele acestea s'a sfîrşit un congres al profesorilor unguri adunaţi din toată ţara la Pesta, care numai cu aceea 'şi-au bătut peste o săptămână capul, că oare cum ar fi să se păşască faţă de şcolile nemaghiare, ca să zogoane, să strimtozeze, să alunge pe urmă cu totul limbile nemaghiare din ele? Cum să pună mâna pe toate

şcolile şi aşezămintele noastre culturale? Ear' legile şi lanţurile administraţiei ce ne strînge de mâni şi de grumaz, nu se cerce să le mai lărgească, ci le «şrofoluiesc» tot mai tare, cu bacionete şi cu „nem engedem”!

Cine nu vede în aceste semne, că în Rusia cea «tirană» şi temută, suflă, de sus în jos, înspre popoare, un vînt mai liniştit, mai cinstit, mai cald, ear' la noi în Ungaria cea «liberă» şi «liberală» chiar întors, vîntul îngheţului şi al morţii vine de sus spre noi, spre popoarele asuprite? Mergînd mereu tot așa, nu o să ajungem oare să schimbăm rolul cu Rusia, noi înecaţi de tot şi acolo răsufînd mai uşor?

Eată pentru ce poate să pară «straniu», dar' e adevărat, că prin acest fapt al poruncii ruseşti arătate, idei mai liberale, mai drepte, mai cu bune porniri se vîd adiind şi în absolutisticele capuri muscăleşti, decât în ale «liberalilor» guverne maghiare!

Adunarea dela Haţeg.

Fraţii noştri Români dela Haţeg 'şi-au dat multă străduinţă, ca sărbările arangiate de Rusalii, în jurul adunării Societăţii de teatru, să fie bogate şi să ridice cât se poate de mult nimbul adunării, — şi în această străduinţă a lor, în general, au şi reuşit: seara de cunoştinţă, banchetul, concertul, teatrul şi balul, tot atâtea iluminări cu foc bengalic în jurul celor 2 şedinţe oficiale şi serioase ale Societăţii, au fost reuşite, unele chiar foarte reuşite. Ba par'că fraţii noştri Haţegani, 'şi-au îndreptat chiar prea mult luarea lor aminte numai asupra acestor parade, şi au perdut din vedere arangiarile cari se fi asigurat o reuşită mai strălucită însuşi lucrului de căpetenie: celor 2 şedinţe oficiale ale Societăţii. Când şedinţele

sunt bine cercetate, şi scopul principal al adunării, strîngerea de bani în folosul Fondului Societăţii este atins: atunci peste sărbările celelalte, chiar slab reuşite de-ar fi, se trece cu indulgenţă, comitetul şi oamenii chemaţi a rosti o judecată asupra lucrului, se vor duce mulţumiţi. Dar' când la şedinţe oaspeţii se vor vedea aproape singuri, însufleţirea infimă, atunci toate celelalte «sărbări» nu vor mai putea repara durerea ce li-se va fi sălăşuit în suflet, din pricina aceasta!

Recunoaştem şi o mărturisim cu drag, că mulţi dintre fruntaşii Români din Haţeg au ostenit, au alergat şi au cheltuit, mai în comitetul de primire, mai în celelalte secţii de arangiere a adunării şi a festivităţilor, pentru ce li-se şi cuvine toată lauda, şi noi cei-ce am luat parte la adunarea dela Haţeg, ne-am fi întors acasă deplin mulţumiţi, căci Societatea 'şi-a mărit fondul cu vre-o 450 fl. adunaţi aci, concertul bravei „Reuniuni rom. de cântări” şi a singuraticilor, apoi teatrul şi balul, au fost foarte reuşite, bine cercetate, ba strălucit chiar, — dar' două lucruri au stricat mult voia Românilor cu durerea de inimă şi cu înţelegere pentru viitorul neamului nostru: lipsa absolută a poporului, dela şedinţele adunării şi purtarea cea deochiat de «patriotică» a protopopului gr-or. Tit V. Gheaja.

Dar' eată raportul amănunţit despre adunare, despre cele văzute şi aflate la Haţeg:

In preluă.

Intâii sosiţi. Primirea. Seara de cunoştinţă.

Sâmbătă în ajunul Rusalilor, a sosit la Haţeg falnicul preşedinte al Societăţii, dl Iosif Vulcan cu doamna, secretarul V. Goldiş, apoi oaspeţi din Braşov: profesor Givulescu, tinerii Sextil Puşcariu şi M. Popovici; Em. Ungurean din Timisoara, Rusu Şirianu din Arad, I. Ardelean din Oradea, etc.

Comitetul de primire în frunte cu preşedintele se N. Sânzian, cu dl adv. Dr. G. Suciu, T. V. Gheaja şi încă vre-o 4, au primit la gară şi au salutat cu vorbiri de binevenire pe sosiţii din comitetul Societăţii.

Seara s'au întrunit oaspeţii sosiţi dimpreună cu un număr frumos de familii române din Haţeg, în veranda hotelului «La Coroana», a dlui I. Baci, unde s'a ţinut «sara de cunoştinţă», petrecîndu-se vesel şi toastîndu-se pentru preşedintele Societăţii şi pentru societate, etc.

O telegramă.

Un picur amar încă a trebuit însă, să guste veseliilor Români adunaţi la sara de cunoştinţă: o telegramă venită din Livezeni vestea, că o societate mai numeroasă de Români, mai ales studenţi, din România, cari voiau să vie şi ei să iee parte la sărbările dela Haţeg pentru teatrul român, au fost opriţi la graniţă!

Ziua întâie a adunării.

În întâia zi a adunării, Dumineca Rusalilor, oaspeţii au cercetat pe rînd cele 2 biserici româneşti cari erau frumos împodobite cu verdeaţă şi servind în ele cei doi protopopi, gr-or. şi gr.-cat.

Localul şedinţelor — o hurubă de birt.

Primuş duş rece l-au primit oaspeţii când li-s'a vestit, că, contrar ştirii publicate prin programe şi foi, că adunarea se va ţinea în biserică, ea se va ţinea într'un birt, şi încă într'o hurubă de birt, doar' cel din urmă din Haţeg! Eată de ce:

Protopresbiterul T. V. Gheaja, care era «preşedintele» comitetului arangiator, în care se statorise că adunarea să fie ținută în biserică gr-or., fără nici un motiv, așa din senin, şi fără a se întrelege cu cineva, a făcut întrebare la autoritatea bisericăscă din Sibiu, că oare iertat să fie ori nu să o ţină în biserică? Cine ştie ce «informaţii» periculoase va fi dat dînsul în hîrtia prin care întreba, ce nu, destul că dela Sibiu, în urma acelor informaţii ale sale, 'i-a venit răspuns, că dară

FOIȚA „REVISTEI ORĂŞTIEI”

Moartea lui Gelu.

(Fragment din o poemă epică).

Răsleţ din oştirea bătută
Fugînd pe câmpia tăcută,
Căzu de pe cal, de durere,
Pe marginea apei Şi pieri.
Din rană 'şi-ar smulge săgeata
Şi n'are putere.

Pierdut-a şi oaste şi ţară.
E noapte 'n vîzduhuri; şi rară
E sbaterea apei, când valul
Atinge cu aripa-i malul —
Ear' Gelu, prin noapte, stînd singur
Vorbeşte cu calul.

— «Vai, murgule, jale mă curmă!
Mă lupt cu durerea din urmă,
Căci ranele-mi sapă mormîntul:
De geaba împărăşii tu vîntul
Din coamă, piciorul tîu scurmă
De geaba pămîntul.

«Mă chemi prin nechezuri păgâne
Şi par'că zici: «Vino, stăpâne!
Vezi, picură ranele tale
Şi neguri se 'nalţă din vale,
E noapte, şi ziua de mîne
Ne-ajunge pe cale!»

«Trei sulii făcutu-'şi-au strungă
Prin mine! Mă trîlu pe-o dungă
Şi nu-'mi mai simt braţul şi brîul;
Tu-'ţi rupi cu picioarele frîul —
Las', murgule, las' să ne-ajungă
Pe-acia pustiul.

«De-acuma tu... cât va cuprinde
Manteaua, de-asupra 'mi-o 'ntinde,
Şi-apoi cu picioarele-mi sapă
Mormîntul pe margini de apă,
Şi 'n urmă cu dinţii mă prinde
Şi-aruncă-mă 'n groapă.

«Jelească-mă apele Cernii!
Să-'mi bubue criveţul iernii,
Ca 'n taberi al cailor tropot;
Ear' vecinicul apelor şopot
Să-'mi pară ca 'n ciasul vecernii
O rugă de clopot.

«Şi, poate, sosi-va o vreme,
Când munţii vor fierbe, vor geme
Cu hohote mamele 'n praguri,
Vor trece în rezezi şiraguri
Bărbaţii, când ţara chema-va
Pe tineri sub steaguri.

«Ear' tu de-'i trâl frăţioare,
Să-'mi vezi luptătorii 'n picioare,
Atunci când sosit va fi ciasul,
Abate-'ţi pe-acia tu pasul:
Nechiază-'mi, şi-atunci eu din groapă
Cunoaşte-'ţi-voiu glasul!

«Şi-aratat voiu ieşi eu afară,
Şi veseli vom trece noi eară
Prin sulii şi foc înainte,
Să fie potrivnicii minte
Că-s'vii, când e vorba de ţară,
Şi morţii 'n morminte!»

El zice, şi mâna 'şi-o strînge
Pe pieptul cel umed de sînge —
Ear' calul stă singur de pază
Lui Gelu, şi trist el aşează
La pieptul stăpînului capul
Şi astfel veghiază.

Şi-auzi! Ca un vînt ce clăteşte
Pădurea, când ploaia soseşte,
Aşa din adîncuri de zare
Un vuet prin noapte răsare,
Şi vuetul vine, şi creşte
Mai iute, mai tare.

Şi eată-'i, din umbrele văii
Cu scuturi ies rezezi flăcăii,
Ca morţii ce-'şi lasă mormîntul;
Ies robii cu umblet ca vîntul,
Răsar de tutindenii, de pare
Că-'i varsă pămîntul.

Arcaşii lui Arpad! În goană
Ei fug după oştirea duşmană.
Şi uzi de-alergare se 'ncură
Fugarii prin negura sură,
Cu frîul pe coamă, şi-arcaşii
Cu spăzile 'n gură.

Năvalnic s'apropie paşii,
Şi 'n goana lor cîntă arcaşii,
Şi-asa de sălbatec li-e cîntul —
Din piele de urs au vestmîntul,
Şi 'n bărbile lor încălci
Se 'mpedecă vîntul.

Ear' Gel, auzindu-'i prin zare,
De spaimă şi groază tresare —
El moare! Şi cîntă păgânii!
N'au Domn 'şi n'au ţară României,
Şi-aduşii de vînturi în ţară
Sunt astăzi stăpâni!

Şi 'n mâinile cui e scăpare?
Nu-i piept să le ţiie cărare?
Nu-i braţ de voinic, să-'i abată?
Şi nu e pe lume-o săgeată
Ca 'n inima gloatei lui Arpad
Adînc să străbată?

Şi Gelu le judecă toate:
Se 'nalţă proptindu-se 'n coate
Şi-a calului glesan-o cuprinde,
Cu grabă el arcul 'şi-'l prinde,
Şi 'nvirte săgeata şi-o scoate
Din rană, şi-o 'ntinde:

Şi vîjăie slaba săgeată
Cu gemetul morţii deodată —
Arcaşii trec rezezi în cale,
Şi-i vuiet şi-i chiot prin vale:
Ce cînt de 'ngropare lui Gelu
Şi-oştirilor sale!

mai bine s'o fină aiurea, nu în biserică! Acest răspuns subscrib de Exc. Sa Metrop. Miron, protopopul Gheaja s'a pus apoi și unde în-tâlnia un Ungur mai de frunte, îl scotea din buzunar și i-l arăta. 'L-a arătat primarului orașului și căpitanului de poliție și altora, încât, ne spunea un Român de frunte din Hațeg, însuși primarul ungar și-a bătut joc câtră alți Români de purtarea protopopului, și-ar fi zis: Slabă rîndueală! Dacă eu capăt ceva scrisoare dela fișpanul meu, nu o arăt eu aceea nici la sfântul, decum pe uliță la toată lumea!.

Ședința I.

Așa apoi, după eșirea din biserică s'au adunat inteligenții din Hațeg, cu comitetul Societății, și cu o cunună de dame, la vre-o 100 de persoane, s'au adunat la întâia ședință, în sala veche și puțin festivă a hotelului Molnár.

Președintele I. Vulcan a deschis adunarea prin o vorbire frumos întocmită și isteț legată de însemnătatea istorică a locului, vorbire pe care cetitorii o află în foia numărului nostru de față.

Di Vulcan a fost repețit întrerupt de exclamări că »Așa el« »Bravo!« în vorbirea pe care a rostit-o cu adevărat simțământ și încălzit de dînsa.

S'au ales de notari ai ședințelor domnii V. Goldiș și P. Givulescu.

Cinci dintre foile noastre românești își aveau trimișii lor la Hațeg, cari își făceau însemnări despre ședințe: dl I. Russu Șirianu trimis de »Tribuna Poporului«, M. Popovici de »Gazeta Transilvaniei«, V. Osvadă de »Tribuna«, I. Ardelean dela »Vulturul« și Ioan Moța dela »Revista Orăștiei«.

S'au citit rapoartele comitetului despre lucrarea Societății dela adunarea din Orăștie până acum, apoi raportul cassarului despre starea averii care e deja de 118.981 fl. 61 cr., s'au ales apoi 2 comisii cari se iee în mai de-aproape cercetare rapoartele acestea anume: la comisia pentru propuneri și raportul comitetului, dnii Dr. Ioan Mihu, Dr. G. Suciu, Russu Șirianu, vicarul Nestor și protopopul Gheaja, — în cea pentru raportul cassarului Em. Ungurean, M. Bontescu, I. Baciu, N. Muntean și P. Oltean, — și o comisie care se adune membri noi la Societate: Dr. G. Suciu, A. Berzan, N. Sânzian, C. Popovici și vicarul Nestor.

Frumosul raport al comitetului îl vom publica și noi în nrul viitor, fiind vrednic să fie citit.

După acestea talentatul tîner *Sextil Puscartu* din Brașov, și-a citit disertația pregătită anume pentru această adunare „Din tainele culiselor“ înșirînd istoriile prin care trece o dramă din data ce a gătat-o autorul, și soartea ei, apoi făcînd asemănări între scenă

în trecut și prezent și ilustrînd toate zisele cu mici anecdote teatrale, în adevăr »din tainele culiselor«...

S'au citit telegramele de felicitare și îmbărbătare sosite dela Români din mai multe părți: din Orăștie, dela Dr. A. Muntean, în numele casei române, și dela Dr. S. Moldovan, din Hunedoara, Caransebeș, Arad, Șimand, Lugoj, Reșița, Seliște, Abrud, Zarand, etc.

Telegrama din Abrud era subscribă de dnii A. Filip, Cirlea, Popovici, Bordea, Macaveiu etc., și poștea Societatea ca la anul să-și fină adunarea la Abrud.

A fost primită cu multă bucurie!

Cu acestea ședința întâie s'a încheiat.

Banchetul.

La orele 2 după amiază s'a dat în veranda hotelului dlui Baciu »La Coroana« banchetul. Au luat parte 81 persoane, între cari vre-o 15 dame. Banchetul în privința mâncărilor și a serviciului, face onoare hotelierului și arhondatorului român.

S'au ținut și obiceiurile »toaste«. Președintele I. Vulcan, într'un toast străbătut de dînsul național, a închinat pentru M. S. Împăratul-Rege; vicarul N. Nestor, pentru președintele Vulcan; Dr. G. Suciu, pentru comitetul Societății; și îndată aci, așadar la loc de frunte în șirul toastelor. —

Protopresbiterul T. V. Gheaja, sculîndu-se a ridicat un toast plin de cel mai »patriotic« dînsul, în onoarea primarului orașului, Muzsnay Béla, un Ungur pus cu sila și peste voia Românilor, în fruntea acestui oraș, și în a căpitanului de poliție Lenkes, trăgîndu-le niște complimente de și aceștia roșiau, ne mai slăbindu-i din »mărgăritare de caractere« (?! ce-o fi, Doamne, asta?) și dînd celor prezenți lecții cum trebuie să respectăm »ordinea înaltei ocărui« !.. etc. etc.

Abia a treia parte din oaspeții au ridicat paharele după acest toast, ceilalți au stat ca și cum ai fi aruncat fiecăruia un vas de apă rece în spatel și toată veselia a perit, ear' cei mai tineri și mai înflăcărați pentru românism, ferbeau de necaz în urma acestei lipse de tact ori slugărnice vrednică de tot disprețul!

Au mai vorbit mai târziu, dl Nic. Muntean cu tinerească iubire de înfrățire a neamului, cu frumoase citate din poezii naționale, închinînd pentru fratele din Bănat care a alergat și el aici spre a reprezenta pe Bănățeni, dl Emanuil Ungurean din Timișoara; — dl Ungurean a răspuns printr'un înțelept toast, arătînd în ce trebuie să ne întărim noi de voim să tragem odată în cumpenă: în avere și cultură, și a închinat pentru comitetul aranjator; — dl Dr. G. Suciu a închinat pentru presă, anume pentru presa română din patrie, care la acest banchet e așa de bine reprezentată; dl Russu Șirianu i-a mulțumit, ple-

dînd pentru a căuta să încheiem peste tot locul *legături tari între inteligență și popor*, căci altfel fără rod are să fie toată truda noastră națională; unde e inteligența acolo se fie și poporul, apoi mișcat până la lacrimi a amintit cu durere, că în cele două zile cât a stat aci, nu a văzut nicăiri poporul în jurul și alătura cu conducătorii sei...

Și au încetat toastele... Mai mulți însă din public strigau într'una »S'auzim pe secretarul« (V. Goldiș, cel care atât de încântător știe să vorbească, precum noi Orăștienii am avut norocire a-l auzi repețit anul trecut, și care ne-a scris în »Revista« admirabilul »Rămas bun« după adunarea dela noi). Dl Goldiș s'a sculat și a vorbit, nu însă precum s'or fi gîndit cei-ce l'au provocat, ci precum inima d-sale rănită de lipsa poporului și de patriotismul părintelui Gheaja, i-a poruncit: cu durere și nemulțumire. — plecînd apoi dela banchet.

Și știți cine s'a simțit chemat a »mîngăia« pe cei de față după aceste neplăcute incidente? Ungurul Lenkes, care a zis, unguerește, că vorbirea de mai nainte »nu are să ne îndispună« și a închinat pentru preoții ce au fost de față (3 cu părintele Gheaja cu tot) în care el are toată nădejdea, căci cu preoții mult se poate face!

În decursul vorbirii lui, mai mulți domni, mai ales tineri, au părăsit în chip demonstrativ masa!

Concertul și teatrul.

O înălțare mîngăitoare a mersului sîrbărilor a fost *Concertul și Teatrul* dat Duminecă seara după programul publicat și de noi.

»Reuniunea română de cîntări din Hațeg« poate fi mîndră de succesul cu care a desfășurat publicul prin cele 3 puncte din program. A fost răsplătită cu furtuni de aplauze chiar și pe la mijlocul cîntărilor, ear' pe unele a trebuit să le repețască. Ea face onoarea Hațegului și ar fi de dorit să se producă cât mai des, nu numai când i-se dau ocaziuni festive. Să le provoace însăși. Conducătorul »Reuniunii« dl C. Popovici primească felicitările și recunoștința noastră.

D-șoarele Veturia Bontescu, Miți Baciu și Octavia Barițiu, cu producțiunile și acompanierile d-lor la pian, au stors admirațiunea ascultătorilor, fiind, după terminarea partielor, rechemate pe scenă prin aplauzele publicului, și făcute să repeteze părți din melodiile executate, — asemenea dl Cornel Popovici ca violonist, a fost bogat aplaudat și viu felicitat pentru succesul atins.

»Reprezentarea teatrală« a reușit și ea spre deplina mulțumire a publicului. În »Prolog« dl Victor Bontescu a declamat cu mult foc partea poetului, ear' dl Virgil Popovici a jucat de tot natural pe Moșneagul, doar' costumarea a fost cam forțată. Au fost viu aplaudați.

Autorului piesei, dlui Vulcan, i-s'au făcut, la sfîrșit, ovățiuni.

Călușerii au jucat drăgălaș, mlădii și ușori, tineri și voinici, pagubă că n'au pus eșarpe ori brături naționale, fără de țări n'aveau deloc înfățișare de »Călușeri«!

Aceleași cuvinte bune la adresa damelor și domnilor ce au jucat comedia »Soare și ploaie« și cari nu mai puțin și-au dat bune străduințe să o repesinte cât mai cu succes. Precum piesa în sine, e grea de jucat, (dl Vulcan n'ar face rău să se mai gîndească asupra ei și s'o mai reformeze), diletanții au jucat-o de tot bine.

Pe la 12 ore din noapte s'a sfîrșit, între aplausele și strigările de »bravo« și »să trăiască« ale publicului.

Ziua a doua.

Ședința II.

Luni pe la orele 10 1/2 s'a deschis ședința a II-a a adunării, deschisă de președintele Vulcan, în fața unui public puțin (vre-o 60 de inși), între cari de astă-dată și 2 țerani și o țerancă.

S'au citit rapoartele comisiilor exmise ieri. Dl P. Oltean, raportorul comisiei pentru revizuirea socotelilor, împărtășind că averea Societății e conștientos și cu pricepere manipulată, propune să se dea absolutul cassarului și comitetului pe anul trecut. Se primește cu însuflețire.

Dl Dr. Ioan Mihu, raportorul comisiei de revizuire a raportului comitetului arată că prin zelul comitetului și prin interesul publicului, averea Societății crește repede și s'a făcut un salutar început de activitate literară prin edarea »Bibliotecii teatrale« și a »Anuarului«, — propune drept aceea:

Să se ia spre plăcută cunoștință raportul comitetului, și să i-se aducă mulțumită protocolară. Să fie rugat a urma activitatea literară, — ear' ca lucru nou: să fie rugat comitetul să arangeze prin centrele românești producțiuni teatrale în folosul fondului Societății, prin ce ar promova și mai mult creșterea fondului ei.

S'a primit propunerea cu toate punctele sale, cu mare însuflețire.

Membri noi la Societate, după raportul comisiei de adunare de membri, prin Dr. G. Suciu, s'au făcut: fundatori dl avocat Mihail Bontescu din Hațeg cu 100 fl., banca »Hațegana« cu 100 fl., apoi 18 inși membri ordinari cu câte 5 fl. și mai mulți ajutători cu sub 5 fl. Dela concert și teatru a rămas profit curat 100 fl. ce s'au dat tot fondului. Astfel s'au adunat vre-o 450 fl. și ce va fi încurs încă dela balul de Luni sara.

Ear' vuietu 'n neguri pătrunde
Și 'n inima nopții s'ascunde
Departe, și 'n valuri de valuri
Ecolu isbindu-se 'n dealuri
De zece-ori jalnic răspunde
Pustiilor maluri.

De zece-ori, earăși de zece,
Și scade, și pier, și trece,
De data din urmă răsună —
Tăcerea mprăștiată s'adună,
Și 'n neguri alunecă rece
O bolnavă lună.

Ear' calul, vedenie mută,
Cu coama de vînturi bătută
Stă 'n noaptea cu neguri, de pază
Lui Gelu; și trist el așează
Pe pieptul stăpînului capul
Și astfel veghiază.

Ear' apa la maluri se frînge
Și cade pe spate și plînge:
Cu fierul potcoavei tu-'mi sapă
Mormîntul pe margine de-apă
Și 'n urmă cu dinții mă prînde
Și-aruncă-mă 'n groapă!

(Familia)

George Coșbuc.

Discursul președintelui Iosif Vulcan

la deschiderea adunării generale din Hațeg a societății pentru fond de teatru român, în 5 Iunie n. 1898.

Domnilor și Doamnelor!

Adînc mișcat vin să-mi ridic glasul în locul acesta. Căci este sfînt pămîntul pe care ne aflăm, sfînt tot ce ne împresoară, tot ce vedem în jur de noi. Toată valeda aceasta, toate colinele ce o împrejmuiesc, toate pîraiele ce-o udă, codrii și munții ce-o încunună, tot ce este aici în țara Hațegului vecinic și neperitor, — ne însuflețește și ne înalță sufletul, întocmai ca revederea mult doritei noastre mame dulci.

Aici sîntem ca la mama noastră, căci aici a fost vatra neamului românesc, obârșia noastră națională, de unde ne-am răspîndit în câte părți, întemeind o nouă familie de popor în mijlocul străinătății, un nou neam prin munții și văile Carpaților, formînd o nouă limbă dulce și armonioasă și păstrînd întocmai credințele și obiceiurile aduse cu noi.

Aici au descălecat legiunile împăratului Traian, venind să cucerească Dacia; aici au dat ele năvală asupra armatei voinicului Decebal, care umilise atât de adînc țirfa română; aici s'a petrecut crîncena ciocnire a doi urieși, care a schimbat pe vecie charta acestor părți ale Europei.

Parcă vedem înfricoșata luptă pe viață și moarte între cele două națiuni mari; parca auzim strigătul de îmbărbătare al ostașilor

cari se bat fericiți pentru o idee sfîntă, pentru viitorul neamului lor; parca munții și văile răsună de gemetele sfîșietoare ale celor ce trag pe moarte și de cîntecetele de negrăită bucurie ale învingătorilor.

Inchipuirii noastre i-se înfățosează o icoană chaotică, stropită cu sânge, în care trosnetul armelor, tropotele cailor, zurutul carălor, vaelele rînișilor, plîsetele femeilor, fumul satelor arzînde și croncînitul vulturilor flămînzii, fac un amestec amețitor, de unde străbate țipetul fetei lui Decebal, care-și vede părintele murind și strălucita lor capitală, Sarmisegetusa, în flăcări cutropindu-se ruină peste ruină...

Și tot înaintea noastră se nălță din cenușe falnic Ulpiu-Traiană, vestind lumii mirate închiegarea unui nou neam, în care vulturul roman a implântat seminția latinității; o nouă fiică a gîntei romane, împodobită drept zestre cu toate însușirile bune și frumoase ale părinților și dîndu-i-se menirea de-a fi sentinela Romei în aceste părți ale Europei răsăritene...

Multe veacuri au trecut de atunci, popoare peste popoare au cutriat în aceste locuri, stăruind să cutropească neamul găsit aici. Dar' înzadar. Limbi și țeri străine au dispărut în giur de noi și nu le-a mai rămas decât numele; ear' seminția latină a eșit din mijlocul tuturor vijeliilor, viuă, cu fruntea ridicată, cu steagul spîntecat, dar' purtat tot în sus, lăsîndu-l nouă urmașilor drept moștenire sfîntă, ca sub el să trăim și să murim... Măreață a fost menirea ce împăratul Tra-

ian a impus coloniilor sale așezate aici. Numai această măreție ne lămurește, că pentru ce nu i-a fost jale să le rupă din trupul gîntei mame și să le expună la marginea cea mai îndepărtată a civilizației, tocmai în valurile vârtejului omoritor al migrațiunii popoarelor.

A avut trebuință de o păzitoare a latinității în răsăritul Europei, care să veghizeze cu ochi ageri și să deie piept cu toate pornirile dușmănoase; care să susțină aici mărirea numelui roman și să fie în același timp farul care să reverse lumină în mijlocul întunericului barbar.

Din Roma ne-am adus o fire,
Să fim noi chiagul de trezire
A fost ce doarme amorțit;
Să fim aicia steaua care
Arată calea de nviare
Popoarelor din răsărit.

Multe veacuri au trecut de atunci. Și dacă astăzi avem să ne dăm seamă, că cum ne-am împlinit însărcinarea ce ne-a încredințat marele împărat? Cari sunt titlurile noastre la recunoștința lumii, câștigate cu susținerea rolului primit? Unde ni-s dovezile, prin cari probăm în fața și împotriva tuturor, puterea de viață a elementului românesc?

Vom răspunde:

Menirea ce s'a dat strămoșilor nostri, pe cât de măreață, a fost tocmai atât de grea. Așezăți în calea năvălirii popoarelor din răsărit spre apus, neconțenit isbiți în ființa

Adunarea generală vîltoare,
în urma invitării fraților Abrudeni, va fi în *Abrud*, unde legăm bune speranțe că va fi o adunare de unde Societatea de teatru se va întoarce și cu frumoase suveniruri și cu o punguliță grea, plină de bani!

Noul comitet.

Fiind s' se aleagă comitetul Societății pe alți 3 ani, au fost aleși următorii:

Președinte: *Iosif Vulcan* (Orade).

Vicepreședinte: *Virgil Onițiu* (Brașov).

Secretar: *Vasile Goldiș* (Brașov).

În comitet: *Dr. Ioan Mihu* (Orăștie), *Cotriolan Bredicean* (Lugoj), *Vasile Bologa* (Brașov) și *George Dima* (Sibiu).

Președintele I. Vulcan a mulțumit cu călduroase cuvinte pentru alegerea noului comitet și pentru spriginul dat Societății prin Hătegan, și a închis adunarea.

Balul

dat seara (Luni), a reușit — ca balurile strălucit! Sala dela »Mielul-de-aur« a fost plină până la îndesială. Mai multe doamne și domnișoare s'au prezentat în costum național, făcând podoaba cea mai plăcută ochilor românești! În pauză »Călușerii« de pe scena de ieri s'au jucat foarte dibaci și mlădioși, »Călușorul« și »Bătuta«. A durat până în zori de zi. Venitul curat a fost și aci frumos.

Răsboiul

Între Spania și Statele-Unite

a decurs săptămîna trecută cu noroc schimbător și mai mult în jurul cetății cu port Santiago. Spaniolii au respins câteva atacuri de ale americanilor și în încercări de-a trece trupe de-ale lor pe Cuba.

În zilele din urmă însă, Americanii le-au făcut totuși mari pedeci și pagube Spaniolilor. Întâi s'au folosit de un șiretlic: cum gura portului dela Santiago e strîmtă, au trimis o corabie mare de-a lor să meargă orbește înainte până în strîmtoare, ear' acolo — se se scufunde! Așa s'a făcut, Un ofițer și 6 feciori trecînd printre gloanțe au străbătut acolo și au cufundat corabia. Spaniolii crezînd că ei au scufundat-o prin pușcături, au umplut lumea cu vestee unei mari învingeri! Regina Spaniei a felicitat pe »apărătorii bravi«. De fapt au fost o păcălătură, căci corăbiile lor din lăuntru portului nu mai pot manevra și eși afară, decît cu mari primejdii, căci se isbesc de turnurile și de trupul corăbiei de fer, scufundate în calea lor!

noastră și lipsiți de ajutorul mamei dulci: rolul nostru impus a fost să ne apărăm vieța, să ne păstrăm limba, semnul invederat că suntem de viță latină.

Veacuri întregi ne-am consumat toate puterile spre a ne scuti existența. O luptă tihnică aceasta, cu droaia de popoare cutropitoare, din cari am ieșit biruitori doar' numai grație puterii de viață a sîngelui nostru moștenit din Roma.

Probă ne e istoria, ale cărei pagini spun că ne-am luptat mai mult pentru limbă decît pentru viață; martorii ne sunt munții și văile din giurul nostru, unde s'au petrecut atâtea fapte de vitejie. Cu tot dreptul putem exclama cu poetul:

Să spue Retezatul, acel asil de pace,
De-a fost Românul trîndav în timpuri de nevoi!

Probă de vînjosia neamului românesc este că nici cele mai crunte prigoniri ale sorții nu ne-au putut stînge, că suntem tot acolo unde ne-a așezat Traian, că stăm neclintit aici, că vrem să rămănem tot aici.

Totdeauna și vecinic călăuziți de același gând înalt, totdeauna și vecinic arborînd stindardul originii noastre romane, susținînd prin lupte de veacuri furtunoase seminția latinității în munții și pe plaiurile Carpaților: eată cum ne-am împlinit menirea; eată titlurile noastre la recunoștința lumii, eată dovezile noastre că suntem un neam de oameni cu putere de viață, care nu se poate stînge, care are să trăiască vecinic.

Dup'aceea Americanii au trecut pe Cuba vîo 5000 de soldați împreună și cu răsculații, ear' forturile din jurul lui Santiago le-au bătut rău în 7—8 Iunie. Spaniolii au avut pagube mari și perderi de soldați, Americanii nu.

Arohiereii români în luptă!

O veste bună suntem în stare a da cetitorilor noștri despre înțelegerea archieierilor români și gr-or. și gr-cat.

In 7 Iunie n. venind în Casa Magnaților în desbatere legea despre plățile preoților, pe archiereii români de amîndouă confesiunile 'i-am văzut ear' alăturarea, luptînd din răsuputeri contra primejdiioasei legi. Au fost de față archieiscopul Blajului Dr. Mihalyi și Dr. Radu dela Lugoj, ear' Exc. Sa Metropolitul Miron fiind bolnav, în numele bisericii gr-or. au luptat episcopii Popea și Mejanu.

Sau luptat cinstit, românește și creștinește, dar', frește, au fost învinși de numărul mare al guvernului, — și legea s'a primit.

Examenele

dela școalele române gr-or. din tractul Oraștiei.

(Urmare.)

O altă cauză a rezultatului slab din comunele înșirate în numărul trecut, precum și a rezultatului mai slab decît bun, din *Bintini*, *Gelmar*, *Dîncul-mic* și *Dîncul-mare* ș. a. e cercetarea neregulată a școalei din partea elevilor.

În astfel de locuri vina nu cade numai asupra învățătorului, ci și asupra — poporului. În aceste locuri ar fi de dorit, că vîzînd că ori-și-ce mijloc făcut cu bunețe e zadarnic, deși cu durere, dar' în urmă să se ia refugiu la *ascușitul legii*, care e destul de pișcător pentru acei părinți, cari cu buna nu voesc să fie copiii lor împărțășiți de binele școalei. Se înțelege că refugiu acestă numai atunci va avea un succes moral cînd nimenea dintre cei vinovați nu va fi crușat. Să nu ne uităm că cutare e Stan sau Bran, epitropul, primarul etc.

E drept de altcum, că în general s'a constat aproape în toate comunele, că organele politice nu dau aproape nici un ajutor organelor noastre bisericesti cînd e vorba de a se face ceva pentru școală.

Dar' eată și unele observări mai speciale. O surprindere foarte plăcută am avut la examenul din *Vaidei*. Postul al doilea de învățător de aci a fost ocupat în anul acesta prin d-șoara *Miți Turdșan*, care a condus clasa a II-a. D-șoara învățătoare pe lângă sporul mulțumitor dovedit în diferitele obiecte de învățămînt cu elevii, a îmbogățit *biblioteca școlară* înființată în anul trecut, cu mai multe cărți cinstite de d-sa, (în acest tract, durere, numai școala din Oraștie și *Vaidei*

Trecut-au veacurile întunecoase și zorile unui timp senin s'au ivit de mult pe ceruri.

Aerul proaspăt al dimineții învie tot și dă puteri noue.

Toate se mișcă, toate încep să lucreze. Paserile cîntă vesel și vîntul adie cu drag, aducînd simburii deșteptării.

A început o viață nouă. Fiecare neam s'a apucat de lucru, unele mai iute altele mai târziu, toate vor să-și ia un loc de frunte în rîndul națiunilor, câteva 'și-au și luat.

Din această muncă ne cerem și noi Români partea noastră. Vrem să muncim pentru deșteptarea, luminarea și înaintarea noastră culturală. Vrem să răspîndim cultura în toate părțile vieții românești. Vrem cultură națională, căci numai asta se potrivește firei, dorinței și menirii noastre.

Eată și cuvîntul pentru care voim să înființăm un teatru național, care este un organ de frunte pentru răspîndirea culturii naționale.

Înființarea acestuia însă cere ajutorul întregii națiuni, căci noi suntem aviați numai la puterile noastre, de aceea am venit și aici, ca să facem apel la sentimentul de sprigin național și al d-voastre.

Adresându-vă acest apel, deschid adunarea generală!

au »biblioteca școlară«, dar' a mai instruat elevele și în *lucruri de mîna*. Numerosul public ce a luat parte la examen, a admirat mult lucrurile de mîna așezate în sală și făcute de eleve, îndeosebi de pe fețele mamelelor elevelor s'a putut ceti o viuă mulțumire! S'ermaele țerance până acum nu 'și-au putut închipul, că și copilele lor sunt în stare a face lucruri, ce ele numai în »bolte« și »șetre« ziceau c'au mai văzut!

În timpul din urmă se pregătesc pe cale privată și la noi o mulțime de domnișoare pentru cariera de învățator. Multe din ele vîzînd însă rîceala cu care sunt primite din partea poporului, nu se aplică apoi ca învățătoare. Durere, această »rîceală« în cele mai multe locuri nu obvine dela popor, ci chiar din partea cărturarilor de prin comune, cari țin încă la acel principiu, că »fata sau femeia sateanului se nu fie în stare a-și face lucrurile ce fetele lor crescute mai pe la orașe, știu face«. E bine și drept să ferim pe țerani de lux, dar' a învăța pe țerance să-și pregătescă dînele cele de lipsă pentru-ca și casele lor să fie mai cu gust și mai frumos împodobite, aceasta nu însemnează »lux«, ci din contră mulți bani vor rămănea în buzunarele lor, știind ele, de pildă, să croșeteze spre a-și înfrumuseța cu mîinile proprii ștergarul, măsărița, covorul de pat, fața de perină, precum și de a-și face singură ciorapii ș. a. Le-am scuti atunci, de a mai merge pe la orașe și de a-și mai da grăul, untul, ouțele ș. a. strîinilor, numai ca să li-se coase sau »tipărească« pe cămașa lor »podoaba«, care o are dăscălița sau preoteasa din sat!..

Nu numai aceasta, dar' am mai scuti pe fiicele de țeran și de alte servicii, la cari din lipsa de alte ocupații sunt puse de părinții lor, precum e: păzirea vitelor în hotar ziua și noaptea, ocupații, cari sunt anume menite pentru bărbați și nu femei și cari practicate și de aici incolo contribuiesc foarte mult la demoralizarea poporului.

E de dorit, chiar și numai din aceste motive, ca cel puțin în comunele unde sunt școale cu doi sau mai mulți învățători, unul din acestea să se ocupe prin învățătoare.

(Va urma.)

NOUȚĂȚI

Procesul »Tribunei Poporului« dela Arad s'a pertractat în 8 Iunie la Oradea-mare, pentru artichul »Vremea s'a împlinit!« *Aurel Trif*, colaboratorul son, ca autor al artichului, a fost osîndit la 3 luni temniță de stat, 50 fl. pedeapsă în bani și purtarea cheltnelilor de proces.

Un măcel crud! În 8 Iunie în comuna *Dol* (?) aproape de Hida, gendarmii au împușcat pe 10 țerani români, dintre cari 3 au murit îndată, 7 greu răniți. Era ceva pricină în sat pentru pămîntul unui Ungur. Ca să-l apere pe Ungur s'a întemplat groaznica barbarie!

Ploile în zilele acestea au făcut, precum scriu foile din Țară, pretutindenii mari stricăciuni sîmînăturilor. În Rașova, (jud. Constanța), a căzut o ploaie cu grindină care a zdrobit patru mii hectare de recoltă! De asemenea ploile cu grindină au făcut mari stricăciuni sîmînăturilor, viilor și pomilor, în mai multe comune din județele Dorohoiu, Botoșani, Putna, Covurlui, Ialomița, etc.

O dorință a Regelui Carol. Cu privilegiul vizitei ce a făcut zilele acestea la panorama Griviței, M. Sa Regele a arătat dorința de a se reproduce, într'un tablou istoric, (icoană mare) scena *lucrării Smîrdanului*, din răsboiul neatrînrării, la 1877—78.

Cu facerea acestui tablou a fost însărcinat pictorul Obedeanu.

Comitetul Ligei. În congresul de Duminecă a Ligei Culturale din București, s'a ales și noul comitet central, și anume: Președinte: dl M. Vlădescu, profesor universitar; vice-președinte: dl Barbu Delavrancea, deputat; cassar: dl Periețeanu-Buzău; secretari: domni A. D. Florescu și B. Demetrescu-Brăila; membri: dl nii Al. Lupășcu, I. C. Grădișteanu, Dr. C. Istrati și Barbu Păltineanu, toți naționaliști înflăcărați și bărbați de frunte în societatea aleasă din capitala română.

Voinicii gendarmerești. În 2 Iunie, precum se scrie din Cămpeni, gendarmii din Cămpeni neavînd alt lucru în mijlocul blăjînului popor român, s'au pus să-și zgîndere și să-și necăjască ei, spre-a avea cuvînt că au făcut ceva »bravură«! S'au luat prin țerg și au prins a smulge din pîrul și din peptul femeilor pantlicele tricolor, ear' fiindcă multe femei s'au împotrivit, le-au luat și le-au îmbrîncit până la casarma gendarmerească și

apoi la judecătorie. Au închis și pe d-na preoteasă Cothișel din Cerțega. S'a făcut un vuet și-o aprindere în tot țergul și ca la 2000 de oameni au năvălit la judecătorie cerînd liberarea preotesei! Advocatul Dr. Chirtop și preotul Cothișel au întvenit cu bărbăție pentru liberarea numai decît a femeilor luate fără pic de vină din țerg. De frică județii au slobozit pe d-na Cothișel fără a lua macar protocol cu ea, ear' mulțimea a condus-o până la cartir între înșuflețite strigăte »Să trăiască!« Au cerut protopretorului să pună capăt acestor volnicii, căci altfel nu va fi bine! Și protopretorul a făgăduit că va da poruncă gendarmilor ca pe viitor să nu se mai întemple astfel de tulburări și șicanări a oamenilor pacinici și nevinovați. Doar' acele pantlice frumoase le fac fabricale și se vînd în prăvălii, de ce se nu le purtăm?

Fondul »Ligei«. Liga din București până acum a practisat dela întemeierea ei deja, obiceiul, că atîta cheltuia, cît venit avea. În adunarea de Dumineca trecută a Ligei, dl I. Th. Oroveanu a făcut propunere, ca membrii Ligei să deschidă în toată țara o subscripție pentru constituirea unui *fond* ce se nu poată fi atins, și anume un fond de un milion de lei.

Această propunere a fost primită cu multă înșuflețire, și propunătorul, dl I. Th. Oroveanu a și dat pildă pentru întruparea propunerii sale, subscriind imediat o miie de lei!

Membrii comitetului central, întrunindu-se, au hotărît și împărțit liste de subscripții în toată țeara. Începutul l'au făcut dînșii, subscriind în total, împreună cu dl Oroveanu deja o sumă de 5500 lei.

Frații noștri dela Ligă vor ști și ei, că Ungurii au deja pentru a lor Ligă, Kultur-egyletul dela Cluj, aproape 4 milioane lei! Cînd îi vor ajunge?

Din »*Enciclopedia Română*«, publicată din însărcinarea și sub auspiciile »Asociațiunii« a apărut fasc. 8, care cuprinde articolele dela *Calahorra* până la *Cavaignac*, între cari un bogat material de interes special românesc. Amintim dintre articolele biografice: Calimah, Calinescu, Calinic, Calomfirescu, Cămpineanu, Cantacuzin, Cantemir, Căpităneanu, Dr. Capsa, Caragea, Caragiale, Carol I., Cărnul, Carp, Catagiu, etc.; ear' dintre cele geografice: Călăraș, Căldărășani, Călimănești, Călugăreni, Cămpeni, Cămpina, Cămpulung, Caracal, Caransebeș, Caraș-Severin, Carpații etc. Afară de acestea mai sunt tractate în fasc. de față numeroase materii cu deosebire considerate la stările poporului român, ș. e. valoroase art. de igienă de Dr. Felix (casa, carantina, canalizare, etc.), Cartea tunduare (Cosma), Calea ferată (Puscariu), Capitul (București), etc.

Primitorii bunului îndemn.

— Convictului din Brad, de 3/15 Maiu —

Prin »*Revista Oraștiei*« s'a stăruit asupra ideii, că de vreme-ce de 3/15 Maiu ne vor fi oprite toate, să eternisăm memoria marelui zile prin o manifestăție de jertfă pentru un așezămînt cultural românesc, d. e. pentru Fondul Convictului de studenții sîraci dela gimnaziul din Brad. »Tribuna Poporului« și »Telegraful Român« au lădat ideia »Revistei«. Celorlalte ziare li se va fi părut prea lucru »neînsemnat«, căci nici n'au amintit de el...

Noi suntem veseli că ideia a aflat la mulți dintre cetitorii »Revistei« rîsunet, și la îndemnul nostru *Fondul de Convict din Brad a sporit cu peste 82 fl. din privilegiul zilei de 3/15 Maiu 1898.*

Eată, precum aflăm, care și de unde au fost acei buni cetitori ai noștri, cari au dat ascultare rugării noastre filantropice.

Din *Chișineu*, dl Mih. Veliciu, 10 fl. — cr.

» *Cămpeni*, »Doina«, bancă, 21 » 86 »

» » dl Dr. Z. Chirtop 10 » — »

» *Dobra*, dl Avram Păcurariu 3 » — »

» » dna M. Cig n. Bele 3 » — »

» » dl Toma Neamț 1 » — »

» *Băița*, dna Valeria Moldovan 2 » — »

» *B.-Cerbu*, dl Ioan Todescu 2 » 50 »

» *Homorod*, dl Ioan Găzdău 1 » — »

» *Romoșel*, dl Avram Dubleş 1 » — »

» *Hunedoara*, dl George Oprea 1 » — »

» *Șibișel*, dl Victor Oțoiu 1 » — »

» *Căstău*, dl George Daniil 1 » — »

» *Beriu*, dl Simeon Popovici — » 50 »

» *Săcărămb*, dl Daniil Coloși — » 50 »

» *Brad*, dl Dr. Ioan Radu 1 » — »

» » dl Dr. P. Oprișă 1 » — »

» *Sibiu*, dl Nicolau Macrea — » 50 »

» *Oraștie*, afară de cei 16 d-ni publicați în Nr. 19, a mai trimis d-șoara *Luceafărul* Eli 1 fl., toți la oaltă

19 fl. 25 cr.

Total 82 fl. 36 cr.

Anunț

Un bărbat român căsătorit, fără copii, fost comerciant de sine stătător, dar' din împrejurări neprevăzute vitrege, rămas fără boltă, vorbind 3 limbi, mai ales în limba germână fiind tare, caută **aplicare la o prăvălie de manu-factură** sau de conducător de boltă, ori comptabil, pe lăngă salar lunar.

A se adresa la *administrația foii noastre!*

CHESTII ȘCOLARE**„Statul învățătoresc popular în oglinda timpului modern“.**

Lucrare premiată de „Allgemeine Lehrer-Zeitung“ (Urmare din nrul 18).

Sunt mai departe învățători, cari nu cutoază a avea propriile lor păreri, sau dacă-și conced un asemenea lux, nu cutoază a-l manifesta. Și dacă după aceea li provoacă a-și da părerea lor, nu vorbesc »nici așa nici așa«, nu cumva se zică cineva, că au zis asta sau ceea, că li-e frică nu cumva se li-o ia în nume de rău. Aceasta e rămășița acelu timp, când învățătorului nu-i era ertat a avea propriile sale vederi. Acest timp însă astăzi a apus și omul cult nici nu va lua în nume de rău dela învățător, dacă-și expune păreriile și și le apără, până când aceasta o face în mod cinstit.

Că omul fără păreri și curagiu nu e în stare a deștepta respect — aceea e știut. Dar' la respect nici acela nu poate conta, care cu toți perde-vară ciocnește păhare și leagă »prietinie« la masa birtului, și pe la ospete. Un atare, în loc de a mișca inima prin glumele sale, se face ridicul. Un astfel de învățător va fi »popular« și la început li iubeste mulțimea, pentru-că »similis similibus gaudet«, sunt de o pănură, această popularitate însă curând pere! Omul poporului nu-mai decât se confundă, și acela cari l'au înălțat mai mult, se întind după cea mai mare piatră și se grăbesc fiecare a o arunca asupra celui-ce se confundă.

La desconsiderarea învățătorimii mai contribuie și plăcerea multor învățători de a defaima și judeca pe colegii lor. La astfel de oameni nimica nu-i bun, la ori-și-ce ei află ceva »necorect«, toate celea voesc a le ști și a le pricepe mai bine, nimereu nu-i dau drept și numai aceea țin de adevărat ce ei zic. La ori-și-cine ... înău scăderile, pe când de multe-ori însușirile bune aflătoare în un grad mai mare, le lasă cu totul neobservate.

Tocmai așa și lipsa de cultură socială ce se observă la mulți învățători e o pricină a trecerii peste ei cu vederea. Această lipsă cu deosebire la clasele mai culte deșteaptă o părere neplăcută despre învățătorime. Ba la mulți învățători și exteriorul e așa, că nu ne putem reține de a zimbi vându-i, și purtarea lor nu-i așa, precum așteptăm dela un om, care ar trebui să servească de model tinerimii!

La scăderea valorii învățătorimii mai contribuie și acea datină rea a multor învățători, că le place a vorbi despre lucruri, la cari nu se pricepe. Sunt învățători, cari cred, că dacă au cetit ceva despre un obiect, sunt în stare a vorbi despre acela și 'n societatea oamenilor de specialitate. Cine se amestecă însă în lucruri de aceea la cari nu se pricepe, se nu se mire, dacă nici atunci nu-l mai iau oamenii în serios, când într'adevăr vorbește ca om de specialitate.

De aci se ține și datina unor învățători, că țin prelegeri despre un așa obiect, care trece peste orisonul cunoștințelor lor. Ca se ne încredințăm despre adevăritatea acestei afirmări, nu e de lipsă alta, decât să privim protocoalele unor reuniuni, și ne vom mira, la ce lucruri se angajiază unii învățători. »Ceea-ce au auzit ieri, astăzi și voesc a propune«...

Vezi numai, vezi! cât de iute mistue rânza dumnealor! Deși e laudabil, dacă învățătorul popular se interesează de celea mai deosebite lucruri și prin zelul său voește a stărni interes și la alții; prelegere însă numai atunci se țină, când are cunoștință deplină despre obiect.

În același timp însă, noi tot așa de puțin voim a nega învățătorilor acea capacitate, că pe terenul științific se pășesc ca cercetător, căci nenumărate exemple dovedesc că aceasta e și posibil! Acestea însă sunt numai excepțiuni.

Eu aflui mai cuminte, dacă noi, învățătorii, lăsam cultivarea științei învățătorilor și rămănem la lucrul nostru. Nouă nu ne e de lipsă a căuta în depărtare, căci bunul este așa aproape de noi! Pe terenul didactic și educativ este destul de făcut, și multe întrebări își așteaptă

încă deslegarea, la cari învățătorul, ca adevărat om de specialitate, poate lucra și prin lămurirea cărora își poate câștiga merite. De acestea se se apuce învățătorul, dacă vede lipsa și voește să aibă efect educativ asupra colegilor săi, sau dacă voește a excela.

Aceasta se pare însă prea simplu, lucru îmblătit înaintea multora, de aceea unii mai bucuroși se îngâmfează și o pășesc de regulă cam rău. Numai cât cu aceasta ei compromit clasa întreagă.

(Va urma).

APEL

Învățătorii ortodoxi români din șapte protopopiate aradane: Arad, Chișineu, Șiria, Boroșineu, Buteni, Radna și Hălmagiu s'au întrunit și au format o Reuniune, în care adunându-se discută chestiuni importante referitor la cultivarea lor proprie și la educațiunea poporului român peste tot. Această reuniune își ține în tot anul adunarea sa generală, și învățătorii fiecărui protopopiat pertractează chestiuni didactice, adunându-se cel puțin de câte două-ori în fiecare an la școala cutărui confrate din protopopiat.

În scopul de-a se putea mai cu spor și succes ajuta întru cultivarea doriată, fac apel către autorii și redacțiunile române să le trimită din scrierile lor câte un exemplar pentru »biblioteca reuniunii«.

Ori-ce tel de donațiune roagă a se trimite la adresa: »Teodor Ceantea, profesor în Arad«, care este președintele acestei reuniuni.

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barițiu.

Szám 272—1898

(345) 1—1

kir. végrh.

Áverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §-a értelmében ezenel közhirré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbiróságnak 3030. 1898. számu végzése folytán Dr. Antoni Ede szászvárosi ügyvéd által képviselt Pop Válerne és kiskoru Pop Brutus és Coriolán zsebelyi lakosok mint foglaltatók javára Tanasoiu luon kacsato lakos ellen 300 frt tőke ennek 1896. évi január hó 1-ső napjától járó 6% kamatai, eddig összesen 41 frt 16 kr. és árverés kitűzési 1 frt 30 kr. költség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólilag lefoglalt és 400 frtra becsült lovak, bivalok, juhok, szerszám és kocsikból álló ingóságok, nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbiróságnak 3600/1898 polg. sz. kiküldést rendelő végzése folytán a helyszinén Kaszton adós lakásán leendő eszközzésére 1898. évi június hó 15-ik napján délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében csakis készpénz mellett a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint leszen kifizetendő.

Kelt Szászvároson, 1898-ik évi május hó 25. napján.

Ráoz Árpád,
kir. bir. végrehajtó.

Sz. 471—1898.

(344) 1—1

tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szászvárosi kir. jbiróság mint tkkvi hatóság közhirré teszi, hogy M. G. Zobel végrehajtónak Weiss Izrael végrehajtást szenvedő elleni 491 frt 91 kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyben a dévai kir. törvénytől levő Pojánán fekvő a pojánai 454 sz. tjkvben A † 1—8 rsz. 1591—1595 hrsz. 20 frt, 1630. 1631. hrsz. 4 frt, 1764 hrsz. 7 frt, 2464—2468 hrsz. 13 frt, 2888—2892 hrsz. 20 frt, 3129. 3130. 3132. 3133. 3206. 3210 hrsz. 11 frt, 3174—3178 hrsz. 19 frt, 3222—3232 hrsz. 53 frt, 11—25 rsz. 3876 hrsz. 6 frt, 4382—4385 hrsz. 1 frt, 4577 hrsz. 1 frt, 4578. 4967—4976. hrsz. 30 frt,

4661—4666 hrsz. 8 frt, 4702. 4703. 4705. 4706. hrsz. 4 frt, 4740—4742. hrsz. 1 frt, 4749—4752. 4757—4761. 4777—4786 hrsz. 15 frt, 5295—5304 hrsz. 30 frt, 5319—5323 hrsz. 5 frt, 5411—5415 hrsz. 26 frt, 5498—5502. hrsz. 5 frt, 5806—5808. hrsz. 6 frt, 5819—5823 hrsz. 20 frt, 6312—6316. hrsz. 15 frt, 7224—7227. hrsz. 8 frt; a pojánai valeajepi 555. sz. tjkvben A † 1—7. rsz. 3298 hrsz. 4 frt, 3452—3456. 3460—3464. hrsz. 161 frt, 6778—6780 hrsz. 12 frt, 7139—7142. hrsz. 20 frt, 7988—7992. hrsz. 55 frt, 8008—8012. 5 frt, 8025—8029. 8034—8037. hrsz. 91 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1898. évi június hó 28-ik napján d. e. 10 óra-
kor Pojána község házánál megtartandó nyil-

vános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsáranak 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyi minis-teri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismer-venyt átszolgáltatni.

A kir. jbiróság tkvi hatósága.

Szászváros, 1898. évi február hó 19-én.

Szabó Edmund,
kir. albiro.

„CASSA DE PÁSTRARE ÎN MERCUREA“

SOCIETATE PE ACȚII

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 luni cu 5¹/₂%.
3. Depuneri făcute de biserică, școale, corporațiunile culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Permițend starea cassei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția orarială pentru sumele depuse se plătește prin societate.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit

Depunerii, ridicării și anunțării se pot face și prin postă și se rezolvă cu reîntoarcerea ei.

(291) 10—

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Merceurea“

SOCIETATE PE ACȚII

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

(293) 13—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

- 1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;
- 2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5¹/₂, ear' dela corporațiunile culturale cu 6%;
- 3) cumpără și vinde realități;
- 4) cumpără și vinde marfuri și produse;
- 5) arăndeaza și exarăndeaza realități;
- 6) cumpără și vinde efecte publice;
- 7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1898.

Direcțiunea.

Intreprinzător român!

Subscrisul am onoare a face cunoscut onoratului public român, îndeosebi însă onoratelor comitete bisericești și școlare din comitatul Hunedoarei, că iau în întreprindere și îndeplinesc zidiri de

Case, școale și biserici,

după ori-ce plan, lucru bun, cu prețuri cât se poate de cinstite, ușoare.

La treburință găsesc însumi întreg planul de zidire!

Am zidit până acum frumoasele școli din comunele Romos, Romoșel, Balomir, etc. În Orăștie: școala catolică, asilele de copii, sinagoga evreilor, sala de gimnastică a colegiului etc., ear' acum am în întreprindere biserica din Bertiu și cea din Câmpuri-Surdac, și alte edificări.

Recomandându-mă binevoitoarei atențiuni a publicului nostru și din alte părți, semnez cu multă stimă

Nicolae Părau,

edificator, în Orăștie.

(164) 4—